

Grażyna Szyling

Uniwersytet Gdański

**Sprawozdanie z Ogólnopolskiego
Seminarium Naukowego Dydaktyk
Szczegółowych: „Wokół pytań o naukowy
status dydaktyk szczegółowych”, Gdańsk,
21–22 maja 2017**

Kontakt:	Grażyna Szyling pedgs@univ.gda.pl
Jak cytować:	Szyling, G. (2017). Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego Dydaktyk Szczegółowych: „Wokół pytań o naukowy status dydaktyk szczegółowych”, Gdańsk, 21–22 maja 2017. <i>Forum Oświatowe</i> , 29(1), 229–232. Pobrano z: http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/542
How to cite:	Szyling, G. (2017). Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego Dydaktyk Szczegółowych: „Wokół pytań o naukowy status dydaktyk szczegółowych”, Gdańsk, 21–22 maja 2017. <i>Forum Oświatowe</i> , 29(1), 229–232. Retrieved from http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/542

Refleksja, dotycząca naukowego statusu dydaktyk szczegółowych, z rzadka pojawia się w namyśle nad kondycją współczesnej pedagogiki, w czego tle doszukiwać się można milczącej zgody na ich postępującą deprecjację. Przejawy te mają wiele przesłanek, począwszy od sytuacji dydaktyk szczegółowych na uczelniach, gdzie utożsamione zostały one z przygotowaniem studentów do wykonywania zawodu nauczyciela. Realizowanie tego obowiązku dydaktycznego przez nauczycieli akademickich jest o tyle szczególne, że dosyć powszechnie uznaje się go nie tylko za podrzędny wobec rozwoju naukowego, ale też względnie od niego niezależny. Utrudnia do zdecydowanie zdobywania stopni naukowych w obszarze dydaktyk szczegółowych, a je same instrumentalizuje i ogranicza do wymiaru metodyk kształcenia przedmiotowego w szkole. W szerszym zaś kontekście – skutkuje oderwaniem dydaktyk szczegółowych od dydaktyki ogólnej, jej przedmiotu oraz rodzaju badań podejmowanych w jej polu problemowym.

Jednym z przedsięwzięć, które stawiają sobie za cel zrekonstruowanie pozycji należynej dydaktykom przedmiotowym, było Ogólnopolskie Seminarium Naukowe: „Wokół pytań o naukowy status dydaktyk szczegółowych”. Zorganizowane zostało ono w Gdańsku, 21 i 22 maja 2017 roku, z inicjatywy Zespołu Dydaktyki przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN oraz Zakładu Badań nad Dzieciństwem i Szkołą Instytutu Pedagogiki WNS Uniwersytetu Gdańskiego. Do udziału w nim zaproszono dydaktyków szczegółowych, pracujących w szkołach wyższych i instytucjach edukacyjnych, by wraz z nimi zastanowić się nad szansami i perspektywami powiązania ich osiągnięć metodycznych oraz poszukiwań badawczych z naukowym dorobkiem dydaktyki ogólnej i pedagogiki. Tak określone ramy koncepcji programowej wyznały przebieg obrad seminarium, w których kluczową rolę odegrały sesje plakatowe i dyskusje, poprzedzone trzema wykładami wprowadzającymi. Do ich wygłoszenia zaproszono profesorów, którzy w swojej karierze naukowej kilkakrotnie byli promotorami doktoratów z dydaktyki, pisanych przez dydaktyków szczegółowych.

W pierwszym wykładzie profesor Dorota Klus-Stańska (Uniwersytet Gdański, Wiceprzewodnicząca KNP PAN) mówiła o ścieżkach, które mogą przeprowadzić dydaktyki szczegółowe od praktyki edukacyjnej do badań naukowych. Nie podważając dorobku metodycznego dydaktyk szczegółowych, którego znaczenie dla zmian

w praktyce szkolnego kształcenia trudno przecenić, przedstawiła jego ograniczoną przydatność do wymogów, stawianych rozprawom naukowym. Odwołując się do kategorii paradygmatów badawczych, pokazywała zarówno wielość naukowych sposobów poznawania rzeczywistości szkolnej i tworzenia wiedzy o niej, jak i pułapki, czyhające w tym obszarze na osoby pozbawione rzetelnego zaplecza teoretycznego i metodologicznego, wytworzonego w pedagogice oraz dydaktyce ogólnej. Z kolei profesor Stanisław Dylak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) wyeksponował w swoim wystąpieniu szkody, jakie wyrządza redukcjonizm w kształceniu przedmiotowym i akademickim, stanowiącym główny przedmiot badań dydaktyk szczegółowych. Zachęcał również do budowania osobistej wiedzy naukowej, podkreślając rolę, jaką w tym procesie odgrywają wymiana myśli i wspólne badania.

W trzecim z wykładów prof. CDV dr hab. Bogusława Dorota Gołębiak (CDV w Poznaniu) skupiła się na roli badań interwencyjnych w dydaktyce, które stanowią interesującą opcję dla subdyscyplin, zorientowanych praktycznie. Ukazała ich wewnętrzne zróżnicowanie oraz ogromny badawczy potencjał, daleko wykraczający poza koncepcję refleksyjnej praktyki. Dostarczyła argumentów za naukowym charakterem badań interwencyjnych, które zyskały taką legitymizację dzięki powiązaniu ze zwrotem działaniowym w naukach społecznych oraz stworzeniu metodologicznych kryteriów prowadzenia badań fenomenologiczno-uczestniczących.

Wątki zasygnalizowane w wykładach wróciły w niezwykle ożywionych rozmowach, prowadzonych podczas trzech sesji plakatowych. Uczestnicy seminarium przygotowali 21 plakatów, których rozpiętość tematyczna pokazywała zróżnicowane pola zainteresowań dydaktyk szczegółowych: od analizy podstaw programowych i kompetencji dydaktycznych nauczycieli, przez badanie kultury uczenia się uczniów oraz ich kompetencji cyfrowych i badawczych możliwości do rozwijania w ramach różnych przedmiotów szkolnych, po koncepcje wdrażania innowacyjnych rozwiązań dydaktycznych oraz rozpoznawanie znaczenia wiedzy potocznej w procesie uczenia się. Rozmowy toczone przy plakatach nie przypominały kurtuazyjnej wymiany uprzejmości. Były to raczej dociekliwe analizy, które problematyzowały przedstawione propozycje, wzbogacały je i naświetlały z innej perspektywy. Skłaniały do refleksji zarówno autorów plakatu, jak i oglądających zaprezentowany na nim pomysł, prowadząc w wielu przypadkach do przekonstruowania pierwotnej koncepcji badawczej. Co znamienne – dyskusja toczyła się niejako w poprzek przedmiotowego przypisania dydaktyk szczegółowych, a przy tym zaskakiwała intensywnością i osobistym zaangażowaniem rozmówców. Niewątpliwie, sprzyjał jej kameralny – co nie znaczy lokalny – charakter seminarium, które zgromadziło przedstawicieli 8 ośrodków akademickich oraz dwóch ośrodków edukacji nauczycieli i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Pozwolił on, z jednej strony, na zachowanie różnorodności, a z drugiej – na stworzenie konwencji wzajemnie wspierającego się środowiska.

W dyskusji plenarnej, która zbierała zagadnienia, pojawiające się podczas sesji plakatowych, rozważano możliwości i warunki prowadzenia badań eksperymentalnych w dydaktyce, identyfikowano obszary zaniedbane badawczo, jak choćby: potoczne koncepcje wiedzy i ich związek z tym, co dzieje się w klasie szkolnej, czy

krytyczne analizy programów i dyskursu podręcznikowego. Dzielono się również opiniami o samym seminarium, dostrzegając jego ważną rolę w przełamywaniu swoistej izolacji naukowej, jaką odczuwają uprawiający dydaktykę szczegółową.

Podsumowując spotkanie, profesor Dorota Klus-Stańska uznała, że z nadwyżką spełniło ono cele, jakie stawiali sobie jego organizatorzy. Odpowiadając na sygnały ze strony uczestników seminarium, zapowiedziała podjęcie działań, zmierzających do udokumentowania jego bogatego dorobku, zwłaszcza o przedstawienie tych przekształceń dokonanych w prezentowanych projektach, które – wykraczając poza ramy wąskiego myślenia przedmiotowego – nadały im walor prac badawczych z dydaktyki. Stwierdziła też, że zainicjowana majowym spotkaniem w Gdańsku debata powinna znaleźć swoją kontynuację i przyjąć formę cyklicznych spotkań o zbliżonej formule, skupionych wokół wiodącego wątku pedagogicznego oraz wybranego podejścia metodologicznego.